

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

BULANIK KAFALAR BULANIK TOPLUMLAR

Danışman Öğretmen: Sevgi BALCI

Öğrencinin Adı: Akın Ataberk OKYAY

Öğrencinin Numarası: 001129-0102

Sözcük Sayısı: 3874

Araştırma Konusu: Cemil Kavukçu'nun "Suda Bulanık Oyunlar" adlı romanında odak figürü iç çatışmaya sürükleyen nedenlerin değerlendirilmesi.

ÖZ (ABSTRACT)

UBDP Türkçe A dersi çerçevesinde uzun tez olarak hazırlanan bu çalışmada, Cemil Kavukçu'nun "Suda Bulanık Oyunlar" adlı romanında odak figürün iç çatışma ve buna yol açan ailevi-toplumsal nedenler konu olarak alınmıştır. Çalışmada, odak figürün yaşadığı iç çatışmasının nedenleri bireysel ve toplumsal olarak iki farklı açıdan incelenmiştir. Giriş bölümünde yapıtın odak figürü olan Tarık'ın düşünce durumu ve yapıtın kurgusunun odak figürün düşünce durumuna olan etkisi üzerinde durulmuştur. Gelişme bölümünde odak figürün iç çatışma yaşamasına neden olan nedenler, toplumsal ve bireysel olarak iki farklı başlık altında anlatılmış ve bireysel açıdan ailenin, arkadaşlık ilişkilerinin ve karşı cins ile olan ilişkilerinin üzerinde durulmuş, toplumsal olarak ise dönem olayları ve eğitimin etkisi incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise, odak figürün iç çatışmasının sonucu ve odak figürün çözüm olarak kimliğini değiştirme kararı verdiği verilmiştir. Cemil Kavukçu'nun "Suda Bulanık Oyunlar" isimli yapıtında, bireyin iç çatışma yaşamasının nedenleri sunulurken bireyin yaşadığı iç çatışmalar sonucu kimliğini var edişi işlenmiştir.

(Sözcük sayısı: 148)

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
A.TARIK'I İÇ ÇATIŞMAYA SÜRÜKLEYEN BİREYSEL ETMENLER	6
A.1. TARIK'IN AİLE İÇİ İLİŞKİLERİ	6
A.2. TARIK'IN KARŞI CİNSLE İLİŞKİLERİ	8
A. 3. TARIK'IN ARKADAŞLARIYLA İLİŞKİLERİ	11
B.TARIK'I İÇ ÇATIŞMAYA SÜRÜKLEYEN TOPLUMSAL ETMENLER	13
B.1. TOPLUMSAL HAREKETLERİN TOPLUMSAL YAPIYA ETKİSİ	14
B. 2. TOPLUMSAL HAREKETLERİN BİREYLERE ETKİSİ	16
SONUÇ	19
KAYNAKÇA	20

GİRİŞ

Bir toplumdaki herhangi bir birey var olmak için kendini toplumun bir parçası yapma zorunluluğu duyar. Bireyde oluşan bu ihtiyaç doğal bir ihtiyaçtır, çünkü toplum bireysiz oluşamaz. Toplumun bireye bireyin de topluma ihtiyacı vardır. Toplumda bazen kendini bir yere ait hissedemeyen, yabancılaşmış bireyler bulunur. Bu bireylerin yabancılığının nedeni kişiliklerinin ve düşüncelerinin toplumdaki belli kabul ve kesimlere uyamamasıdır. Yaşadığı topluma kendisini ait hissedemeyen yabancı birey kendini topluma uygun bir biçime sokmaya çabalar, ancak bu bir zorlama ile yapılan boşuna bir çabadan öte bir şey değildir ve bu yersiz çaba bireyi bunu yaparken bir iç çatışmaya sürükler. Kişi bu çaba içinde düşünce yapısının uymadığı, bütünüyle fikirlerinin çatıştığı, mantığının el vermediği işlere girer. Tek amacı toplumda kendine bir yer bulabilmektir, ancak bu, topluma ait olmayan yabancılaşmış birey ne kadar ertelerse ertelesin, ötelesin, yine sonunda topluma ait olamamaktan bir iç çatışmaya düşecektir ya da benliğini törpüleyerek ve benliğine eklemeler yaparak gerçek kişiliğinden uzaklaşacaktır, bu da onu bir sonuca götrürmeyecek her durumda kendi içinde bir çatışma yaşamaya mahkum olacaktır.

Cemil Kavukçu'nun "Suda Bulanık Oyunlar" adlı romanında da yaşanan bir iç çatışma teması işlenmektedir. Yapıtta odak figür Tarık'ın yaşadığı iç çatışma yaşamın tüm koşullarının getirdiği bireysel unsurlarla ortaya konulmaktadır. Bu bireysel unsurları da iş, aşk, eğitim gibi birçok temel unsur oluşturmaktadır. Bu temel unsurlar ortasında açmazlar yaşayan odak figür Tarık, gün geçtikçe daha derin bir sorguya itilerek iç dünyasında yalnızlığa, aidiyetsizliğe sürüklenecek doğal olarak "kendini bulma çabası"na düşecektir. Bu kavramlar romanda Tarık karakterinin başından geçenler çerçevesinde işlenmiştir. Tarık karakterimin yapıtta yaşadığı iç çatışmaya bireysel unsurların yanında toplumsal farkındalıklar da neden olmuştur. Toplumsal farkındalıkların getirdiği toplumsal unsurlar da Tarık'ta aidiyetsizlik duygusunun pekişmesine ve onu yine bir iç çatışmaya sürüklemiştir.

Romanda Tarık karakterinin bu yaşadığı aidiyetsizlik duygusu kendini topluma ait olmak için toplumun tabularını yıkmaya iter ve bunu yaparken bir iç çatışma yaşar. Yansıtılmak istenen dış gerçekliğinde yapının iç gerçekliğine yansıdığı noktada, dönemin siyasi, sosyal ve kültürel durumunun dyapıtta verildiği dikkat çeker. Tarık yaşadığı dönemin, sağ-sol çatışmaları arasında da bir yer bulma zorunluluğu hissetmektedir. Yapıtta bu dış gerçekliğin yansıtılmasında yaratılan yan karakter Ertan, Tarık'ın bir arkadaşıdır. Ertan'ın yaşadıkları ve Tarık'a anlattıkları ile hergün sokaklarda yaşananlar, Tarık'ın da bu olaylarla ilgilenmediği gerçeği, Tarık'ı bütünüyle topluma yabancılaştırır. Tarık içinde yaşadığı toplumun bir bireyi olarak toplumdaki bir olaya günün birinde dahil olur ve bu dahil olma onu düşünce yapılarının ortasına iter. Gerçekleşen tüm bu durumlar ortasında da Tarık sürekli bir iç çatışma yaşama halindedir. Belki de Tarık yaşadığı bu iç çatışmalar ve açmazlarla bir birey olarak ancak var olabilecektir. Toplumunu da böylelikle belki de yeniden düzenleyip şekillendirecektir.

Romanda Tarık, toplumda görülen aile içi ilişkiler ve arkadaşlık ilişkileriyle iç içe yaşama gerekliliğinin de ayırındadır. Bu yüzden çoğu yakın ilişkisini içinden gelmese bile kendince yarattığı zorunluluk olarak devam ettirmek durumunda kalır ve bu da onu kendi içinde iç çatışmalar yaşamaya sürükler. Bir erkek olarak erken yaşta babasını kaybeden Tarık'ı, annesinin aşırı ilgisi ve güçlü sevgisi de beslemez. Hatta zaman zaman annesinin bu yakınlığı da onda bir suçluluk duygusu uyandırır. Yaşadığı iç çatışmalar sonucu annesinden kaçışıyla karşı cinsle ilişki haline geçer. Burada da toplumun yaklaşımları ağır basar. Toplumdaki herkesin karşı cinsle ilişkiler yaşaması onu da harekete geçer. Öyle ki bir yandan dahil olmak istemediği toplumun istekleriyle hareket ettiğinin bile farkında olmaz. Önüne çıkan ilk kız olan Seher ile sırf uzaklaşarak yabancı olması istediği topluma ait olmak için birlikte olur. Bir yandan da düşünsel anlamda ait olmadığı, aynı fikirleri paylaşmadığı ve çok iyi anlamadığı kişilerle bile arkadaşlık kurar. Böylelikle bireysel ve toplumsal etmenlere zaman

zaman dahil olarak zaman zaman da yabancıları olarak, dışında kalmak istediği toplumun hem bir parçası hem de sürekli açmazlar yaşayarak karşıtı olarak kendini var etmeye çabalar.

A. TARIK'I İÇ ÇATIŞMAYA SÜRÜKLEYEN BİREYSEL ETMENLER

İç çatışma, bir bireyin kendi kişiliğinden mutlu olmaması sonucu kendini değiştirmek için girdiği zorlu bir kendine karşı olan savaştır. Bunun yaşanması için çoğu neden vardır ve Cemil Kavukçu'nun "Suda Bulanık Oyunlar" adlı romanında bunu, iç çatışmayı yaşayan Tarık'ın iç çatışmayı yaşama nedenleri arasında bireysel nedenler büyük bir rol oynamaktadır. Bu bireysel nedenlerden başlıca olanları ailesi, karşı cins ve arkadaşlarıyla yaşadığı ilişkilerdir. Sonuç olarak, romanda bu ilişkilerinin Tarık'ın istediği gibi olmaması, ona uymaması nedeni ile Tarık karakteri yalnız ve aidiyet hissine yoksun bir karakterdir. Bu hisleri yenmek için kendini değiştirmeye çalışması sonucunda iç çatışma onun için kaçılmaz olmuştur.

A. 1. TARIK'IN AİLE İÇİ İLİŞKİLERİ

Bireyin karakter gelişimi ve değişimindeki en önemli etkenlerden biri aile ile çocuk arasında gelişen ilişkilerdir. Çocuğun kendi cinsiyetine de bağlı olarak anne ve babasından kazanacağı farklı edinimleri olacaktır. Yapıtta Tarık, erken yaşta babasını kaybetmiş ve büyürken annesi ve dayısıyla beraber yaşamaya devam etmiş bir karakterdir. Babasının erken ölümü onun kişiliğini bir erkek çocuk olarak derinden etkilemiştir. Kendisine gerek rolmodel alacağı gerekse de sıkıntılarını paylaşacağı en yakın hemsinsi kişi yanında olamamıştır. Babasının yerine bir dayı füğürüne sahip olan ve onunla yaşamak zorunda kalan Tarık, dayısının da kendi ailesine gösterdiği ilgiden dolayı, onunla da gerekli iletişim ve etkileşime girememiş ve bir bakıma kendisini hep yalnız hissetmiştir. Bu nedenle de içine kapanık ve aidiyetsizlik

hissiyle büyümüştür. Baba figürü olmadan büyüyen Tarık bunu önceleri küçükken ne kadar fark etmemiş olsa da büyüdüğü zaman ve gerçeklerle karşılaşınca babasının eksikliğini fark etmiş ve yalnızlık çekmiştir. Bu eksiklik ve yalnızlık duygusu onun aile sevgisi ile ilgili düşünceleriyle ilgili iç çatışmalar yaşamasına neden olmuştur.

Romanda Tarık'ın annesi, ilk olarak karşımıza başkarakter Tarık'a "para yardımında bulunan kişi" olarak çıkar ve bu kişinin durumunun iyi olduğunu söylemek de mümkündür. Roman ilerledikçe Tarık'ın, annesi ile ilgili düşünceleri ortaya konulur. Tarık'ın annesi de yalnız ve kaygılarıyla yüzleşen belki de iç çatışmalar yaşayan biridir: "*Annesinin yorgun yüzü, büyük yalnızlığı, kaygıları, gündün güne artan ağırları, derterini bekliyor onu.*" (Kavukçu, 87) Tarık için annesinin çok da duygusal bir anlamı yoktur. Annesi onun için sadece ara sıra yanına gidilen, kendi arkadaşlarıyla görüşeceği zaman cebine para koyan kişidir. Annesiyle görüştüklerinde de annesinin yaşadıklarını, ızdıraplarını dinlemek onun için en büyük can sıkıntısı kaynağıdır. Bu durum onun annesine karşı hislerinin normal bir insanda olduğu gibi olmadığını okuyucuya göstermektedir. Eve giderken annesinin özleminden dolayı değil de, okulunun derslerinin ve olayların onun canını sıkmasından dolayı bir ara vermek ve sürekli aile özlemi duyan arkadaşlarıyla özdeşim kurmak içindir. Bir bakıma Tarık'ın annesini ziyarete gitmesi onun için etrafındakilere, dolaylı olarak ait hissetmekte zorlansa da uyduğu topluma, benzemeye çalışmaktır. Arkadaşları için çoğu şeyden öncelikli ve önemli olan aile Tarık için önemli değildir. Bunun nedeni tam bir aile düzeni içinde yaşayamamasıdır.

Babasını erken yaşta kaybedip aile deneyimi yaşayamamış bir de dayısı ile birlikte yaşadığı için yalnızlık ve yabancılaşma çekmiş olan Tarık, kendi hayatını ve ailesini kurma isteğine girmiştir. Bundan dolayı ailesinden ayrıldıktan sonra onlara özlemi kalmamış, daha rahat ve mutlu bir şekilde yaşamaya başlamıştır. Yaşadığı topluma kendisini ne kadar ait hissetmese de arkadaşlarının da onayını almak istemektedir. Ailesi ile ilişkisi çoğu zaman "para gönderme" ile ilgili olsa da, o onları dinleyerek ilgiliymiş gibi bir tutum sergilemeye çalışır.

Bunun altında yatan sebep, arkadaşlarının kendisiyle ilgili olan olumlu düşüncelerini bozmak istememekten kaynaklanmaktadır: *"Hangi parayla gideceksin? Sen vereceksin.... Borç istiyoruz oğlum, Pazar günü ödüyeceğiz işte ne zaman gördün borcumuzu ödemediğimizi."* (**Kavukçu, 86**) Burada önemli olan konu, ailesi için yapmak istemediği şeyleri arkadaş çevresi için yapması Tarık'ı bir iç çatışma yaşamaya sürüklemektedir.

Sonuç olarak Tarık'ın büyürken etrafındakiler gibi bir aile düzeninde büyümemesi, sevgiden yoksun olarak yaşaması ve bundan dolayı bir aile değeri kazanamamasının sonucu ailesiyle yani annesiyle bir sahte ilişki yaratmasına nedne olur. Bu sahte değer de Tarık'ın zaman içinde, kendi değer yargılarını sorgulamasına yol açtığı görülür. Bunun yanında topluma benzemeye çalışması da yine iç çatışma yaşamasına neden olmaktadır.

A.2. TARIK'IN KARŞI CİNSLE İLİŞKİLERİ

Bireyin yaşam yolunda karşı cinsle ilişkisi onun kendini ve yaşama bakış açısını gözlemeleyebileceği en iyi alandır. Bireyin karşı cinsle ilişkisinde bazen kendini tamamlama bazen de bir sığınma durumu ortaya çıkabilir. Bu yönüyle bireyin kendini var edişinde önemli olan karşı cinsle ilişkisi bazen onu yetersiz hissetme açısından iç çatışmaya da sürükleyebilir. Yapıtta Tarık'ın hayatına giren karşı cinsten olan kişileri, yani karşı cinsle ilişkileri yapıtta olay akışı bakımından sıralandığında, Tarık'ın hayatına ilk önce ilk aşkı Nazan, ondan sonra da Seher ve Asuman girmiştir.

Bireyin hayatındaki ilk aşkı onun kişiliğinde büyük izler bırakır ve onunla yaşadıkları ilerideki ilişkilerinde yapması ve yapmaması gerekenleri bireye öğretir, bu nedenle bireyin ilk ciddi ilişkisi kişilik gelişiminde önemli bir yer almaktadır. Bu yönüyle yapıtta, Nazan karakteriyle Tarık'ın ilişkileri Tarık'ın hayatında farklı bir önem taşır. Tarık'ın Nazan'la olan ilişkisi, karşı cinsle olan ilk gönül ilişkisidir. Tarık'ın hayatındaki ilk aşkı Nazan, onun kişiliğinde büyük izler bırakır ve onunla yaşadıkları ilerideki ilişkilerinde yapması ve

yapmaması gerekenleri Tarık'a öğretir, Tarık bu ilişkiden karşı cinse takınması gereken tavır ve aşık olmanın anlamını öğrenmiştir:

“Yazacak şimdi Nazan'a yazacak ... (oysa kafasında dönüp duran yazmak istediği o kadar çok şey var ki)” (Kavukçu, 38)

Hayatına bir kız girmesi Tarık'ı çoğu konu hakkında daha özenli ve ince düşünür yapmıştır. Basit bir mektup yazarken bile tedirgin olup zorlanır. Tarık'ın Nazan'la tanışması liseden hemen sonradır. Tarık için sevgili sahibi olmak erkekliğinin de kanıtı gibi bir şeydir ve bunun yanında Tarık'ın aklında hep merak uyandıran bir maceradır. Zaten mektup yazmakta zorlanmasının altında da yine Nazan veya toplumun diğer bireyleri içinde kabul görememe korkusu yatmaktadır. Erkekliğini kanıtlama isteğine dış tepkiler de alan Tarık, ilişkisini bir gizlilik içinde kendine saklayarak bastırılmış duygularla devam ettirmek zorunda kalmıştır ve bu onun kişilik gelişiminde olumsuz etkiler yaratarak onu iyice içine kapanık bir birey haline getirmiştir. Diğer bir yandan Nazan'ın Tarık'tan küçük olması durumu da sorun teşkil eder ve bu nedenle buluşmalarını hep gizli bir şekilde devam ettirme zorunlulukları ortaya çıkmıştır. Toplum içinde ilişkilerini bir suç gibi yaşamak zorunda kalmışlardır: *“Eli Nazan kokuyordu Tarık'ın. Kokusu ve sıcaklığı gitmesin diye elini yıkamadı o akşam Sonunda onunda bir sevgilisi olacaktı arkadaşları gibi ve kendi kendine geçirdiği yalnız zamanlar geçecek kötü düşünceler kaybolacaktı..” (Kavukçu, 125)* Tarık'ın ilişkisini gizli ve kapalı tutmasından dolayı Nazan'a karşı olan hisleriyle başbaşa kalması onun hislerini daha karışık ve farklı yapar. Tarık Nazan'ı tuttuğu elini yıkamama gibi abartılı ve farklı davranışlarda sergilemeye başlamıştır. Bu olaydan yola çıkarak karşı cinsle ilgili olan bütün düşüncelerini kendi içinde yaşamayı öğrenmiş ve ilerideki yaşamında da karşı cins ile olacak ilişkilerinde tutunacağı tavır ve düşünce sistemi böylelikle oluşmuştur.

Romanın devamında Tarık'ın hayatına, Yaşar isimli ev arkadaşı aracılığıyla tanıştığı, aralarında Yaşar'la da bir ilişki bulunan Asuman ve Asuman'ın arkadaşı olan Seher

karakterleri girmiştir. Bu tanışmalar uzun zamandır hayatında bir kadın olmayan Tarık için içindeki boşluğu doldurma fırsatı olmuştur:

“Ama ne olursa olsun, bir boşluk onunla ya da bir başkasıyla doldurulabilir. Üstelik, sinema cehennemlerinde soluğunu tutarak izlediği dongsuz figüranlardan biri andırıyor.” (Kavukçu, 59)

Bir başka yönden de Tarık'ın cinsel isteklerini karşılayabilme açısından yaklaştığı Seher'le ilişki kurması bir süre sonra Tarık'ın tekrardan kendisini sorgulamasına ve iç çatışma yaşamasına neden olmuştur. Seher'le baş başa kaldığı bir gün, Seher'e onu yargılayıcı bir tavırla yaklaşması da aslında kendi yaşadığı iç çatışmanın bir yansımasıdır: *“Daha önce kimseyle çıkmadım. İlk fırsatta benden yararlanmaya çalıştın...” (Kavukçu, 187)* Tarık, Seher'le beraberken, aynı zamanda Asuman hakkında da hayaller kurar ve kurduğu hayallerin sadece cinsel ihtiyaçları karşılamak olması da kadını değersizleştiren bir yaklaşımdır. Hem bunları düşünür hem de bu düşüncelerden dolayı kendini kötü hisseder ve suçluluk duyar.

Bir süre sonra, Tarık'ın ilişkileri yolunda gitmemeye, bozulmaya başlamıştır. O da tekrardan karşı cinsle kurduğu ilişkileri gözden geçirmeye başlayıp kendini sorgular. Bu ilişkilerin bozulmasının asıl nedeni olarak da, hepsinin kurulmasının temelinde toplumsal çevreyi oluşturan arkadaşların kendisinden beklentisi karşılamak ve içine attığı cinsellikle ilgili baskın duygulara kapılmak olduğunu fark etmiştir. Bu fark ediş de onun kurduğu ilişkilerin duygusuz ve bozulmaya mahkum olmasına nedendir. Tarık'ın hatasını fark edişi onu kendi tutumlarını değiştirmeye çalıştırsa da bu, diğer nedenlerle birleşip Tarık'ı yine bir iç çatışma yaşamaya sürüklemiştir.

A. 3. TARIK'IN ARKADAŞLARIYLA İLİŞKİLERİ

Bireyin kimlik gelişimindeki önemli etkenlerden biri de arkadaş ilişkileridir. Bireyin her döneminde etrafında arkadaşları bulunur ve bu arkadaşlar bireyin kimliğini oluşturmasında onun düşüncelerinin ve hareketlerinin yön bulmasında farkında olarak veya olmayarak katkıda bulunurlar. Bu durumun temel nedeni bireyin kişiliğinin gözlemlenmesi ve bireyin arkadaşları çoğunlukla onun yanında buldukları için onları gözlemlemesi ve onlar tarafından doğru görülen ya da bireyin hoşuna giden düşünceleri kendi kişiliğine katmasıdır. Romanda, Tarık'ın toplumsal çevresini şekillendiren arkadaşları hem onun kişilik gelişiminde hem de iç çatışma yaşamasında etkili olmuşlardır.

Tarık'ın ev arkadaşı olan Yaşar karakteri, Tarık'la iyi geçinen ve belirli bir düzen kurmuş karakterdir. Yaşar dönemde gelişen toplumsal hareketlerle çok ilgilenmeyen fakat bu olayların farkındalığına sahip, eğitimini tamamlamaya çalışan, bir yandan da en büyük uğraşısının karşı cinsle ilgilenme olduğu bir karakterdir. Böyle biriyle ev arkadaşı olarak da Tarık, hem kendisinin karşı cinse bakışıyla hem de bu arkadaşının yaklaşımının getirdiği ortaklıkla, aynı evin içinde de yaptıkları sohbetin konusu karşı cins olmuştur. Tarık da Yaşar'ın anlattıklarından dolayı karşı cins ilişkilerle ilgili daha da heveslenmekte ve bu konuda bir şeyler yapmak istemektedir. Bu istek Yaşar'ın sevgilisi Asuman'ın arkadaşı Seher'le Tarık'ı tanıştırmasıyla birlikte gerçekleşir. Yaşar'ın toplumsal olaylara karşı duyarsızlığı, gençlerin görüşleri için kan dökerken, onun bunlardan uzak bir şekilde okuldan başka bir iş düşünmeyen biri olması Tarık'ı da etkiler. Tarık da romanın sonlarına doğru, gerçekleşen toplumsal hareketlere de dahil olmamasından dolayı, kendini suçlamaya başlamış ve bu da onu yine iç çatışmaya sürüklemiştir.

Romanda, Tarık ve Yaşar'ın tam tersi kişilikte, yani yapıta yansıyan dış gerçeklik içinde o dönemde gerçekleşen toplumsal hareketlerle iç içe olan ve kendini sadece bu olaylara ve toplumun düşünce özgürlüğüne adanmış, gerek arkadaşlarıyla gerekse karşı cinsle

ilişkilerinden bu toplumsal hareketler için vazgeçmiş bir karakter olarak Ertan karakteri de bulunmaktadır. Tarık her ne kadar kendisini birçok yönden Yaşar'la benzer hissetse de, Ertan'la tanışmasıyla az da olsa toplumsal hareketlere duyarsız yaşamış olmaktan suçluluk duymaya başlamıştır:

“Siz hala karı kız peşinde koşuyorsunuz, ayıp be! Yarın kapınıza dayansalar kendinizi ne ile koruyacaksınız, o ekmek bıçağı ile mi? Anında delik deşik ederler...”

(Kavukçu, 76)

Tarık'ın Ertan'la yaptığı konuşmalar onu etkilemeye başlamıştır. Tarık toplumun ortak davasına katılmaktansa “karı-kız peşinde koşmak”tan ötürü suçluluk duyarak artık iç çatışma yaşamaktadır. Hem toplumsal hareketlerin dışında kalma isteği hem de bu hareketlere duyarsız kalmama isteği Tarık'ı yine bir iç çatışmaya sürüklemiştir. Bunun yanında olayları anlatması ve gerçeği yüzüne vurmasından ötürü Tarık'ı ölüm korkusu yaşamaya sürüklemiştir. Üniversite kantinindeyken yaşadığı çatışma ona böyle bir nedenden dolayı ölmek istemediğini fark ettirmiş ve hayatında ilk defa çatışmasının ortasında bulunduğu için bir ölüm korkusu yaşamıştır. Yaşadığı ölüm korkusu da hareketlere katılmama isteğini tetiklediği görülür.

Bir yandan bu olaylar gelişirken, Tarık'ı iç çatışmaya iten başka bir etken daha açığa çıkmıştır. Eskiden yaşadığı yere, annesi ve eski arkadaşlarının yanına kısa bir süreliğine dönmesidir. Yaptığı bu dönüşte karşılaştığı arkadaşları ve onlarla yaptığı sohbetler kişiliğini ve geleceğini sorgulamasında etkili olmuştur. Okulunu bitirdikten sonra ne yapacağı konusu ve yaşadığı ülkenin geleceğinin kötüye gitmesi konusunda yaptığı bu sorgulamalar onun yine bir iç çatışmaya girmesine neden olmuştur. Tarık'ın eskiden yaşadığı yerde bir birahane sahibi olan Numan isimli arkadaşıyla yaptığı sohbetten Numan'ın da düşünce yapısının Ertan gibi değiştiğini fark ettirmiştir. Numan da solcu düşünce sistemine göre hareket etmekte ve onun ideolejisine uygun davranmaktadır. : *“Numan da silahlanmış... solcu biliniyor...*

bıyıkları da öyle... Üstelik okumasa bile hergün cumhuriyet gazetesi aldırıyor.” (Kavukçu, 96) Numan’la aynı ortamda büyümüş olmasına rağmen kendisinin neden böyle bir değişiklik geçirmediğini de düşünerek kendisini sorgulamış ve iç çatışma yaşamıştır. Yine eskiden yaşadığı yerde Numan dışında gördüğü ve sohbet kurduğu başka bir arkadaşı daha vardır. Bu arkadaşı Cemal’le küçüklükten beri yakın arkadaşlardır. Tarık onun da kendisi gibi üniversiteye gittiğini bilmektedir, fakat Cemal’in üniversiteden mezun olduktan sonra iş bulamamaya ilgili anlattığı hikayeler onun düşünce yapısını etkilemiştir. Tarık bunları dinledikçe yaşadığı topluma karşı da güvensizlik duymaya başlamıştır: *“Cemal gülüyor. Tarık da onun gibi olacak ve birlikte Numan’ın birahanesinde çürüyecekler. Çünkü yaşadığı zamanın kaçınılmaz sonu böyle ve Tarık bunun farkında” (Kavukçu, 99)*

Tarık, romanda belirtilen arkadaşlarıyla geçirdiği zaman boyunca onlarla tartıştığı konular sonucu geleceğini yeniden düşünmeye ve topluma yönelik hareket etmeye doğru kararlar aldığı görülmektedir. Tarık arkadaşlarından edindiği düşünceler üzerine, daha önce farklı düşündüğünü görmüş, bu yaklaşımlarını yanlış bulmaya başlamıştır. Bu onu bir iç çatışma yaşamaya itmiştir, çünkü önceden sahip olduğu düşünceler ve idealler karşısında, bugün daha farklı düşünmekte ve kendisini bir çelişkiye girmiş bulmaktadır. sonuç olarak Tarık’ın iç çatışma yaşamasında arkadaşları ve onlardan edindiği düşünceler büyük bir rol oynamıştır.

B. TARIK’I İÇ ÇATIŞMAYA SÜRÜKLEYEN TOPLUMSAL ETMENLER

Bireyin kişilik gelişiminde ve hayatı boyunca yaşadığı kişilik değişimlerdeki önemli faktörlerden biri toplumsal etmenlerdir. Kişinin bulunduğu toplumun geçirdiği evreler doğrudan bireye yansır. Bunun sonucunda ortaya çıkan tabular ve yasaklar vardır. Bunlar da bireyin yaşam algısını şekillendirir. Cemil Kavukçu’nun “Suda Bulanık Oyunlar” adlı romanına, dönemde gelişen toplumsal hareketler yansır. Bu düşünce hareketlerinin temelini, yapıta yansıyan dış gerçeklik oluşturur. Bu da Türkiye’deki 1980 dönemi olayları, sağ ve sol

çatışmalarıdır. Bu olaylardan Tarık'ın etkilenmesi kaçınılmazdır, çünkü kişi yaşadığı ortamın bir parçasıdır ve onunla şekillenir. Yapıtta Tarık'ın yaşadığı toplumdaki ortamın şekillendiricileri olarak arkadaşlarının etkisiyle oluşan durumlar onu iç çatışmaya sürükleyen toplumsal etmenlerdir.

Romanda, toplumdaki değişimler sadece Tarık'ın arkadaşlarını değiştirmekle kalmaz aynı zamanda eğitim hayatını da bütünüyle etkiler. Bunun nedeni eğitim aldığı yerdeki kişilerin toplumsal hareketler çevresinde gelişen olaylara uyum sağlamak için edindiği izlenimlerle geçirdiği değişimlerdir. Eğitimin insan hayatındaki önemi göz önünde bulundurulduğunda da Tarık da bu etkiden payını almaktadır.

Sonuç olarak Tarık'ı iç çatışma sürükleyen nedenleri toplumsal etkiler de belirlemektedir. Zamanla gelilen toplumsal yapının değişimi ve bu değişimle ortaya çıkan toplumsal dönüşüm hareketleri onun arkadaşlıklarını da eğitim hayatını da şekillendirerek onu yeni iç çatışmalara sürüklerler. Bu çatışmalar kimlik edinme sürecinin sancılarıdır. Tarık yaşadığı iç çatışmaların getirdiği açmazlarla bir birey olarak ancak var olabilecek ve toplumunu da böylelikle yeniden düzenleyip biçimlendireceğini görmeye başlamaktadır.

B.1. TOPLUMSAL HAREKETLERİN TOPLUMSAL YAPIYA ETKİSİ

Bireylerin mevcut toplum düzenini değiştirme çabalarının bir sonucu olarak toplumlarda farklı dönemlerde toplumsal hareketler gelişir, oluşan bu sonuç da yeni bir düşünüş ve bakışa sahip yeni bireylerin yetişmesinde etkilidir. Romanda da mevcut düzeni değiştime umuduyla, gelişen toplumsal hareketlerin birey üzerindeki etkisi verilmektedir. Romanda düşünce hareketlerinin temelini, yapıta yansıyan dış gerçeklik oluşturur. Bu da Türkiye'deki 1980 dönemindeki toplumsal hareketler ve onun çevresinde oluşan baskı ortamıdır.

Dış gerçekliğin bireye getirdiği baskı, toplumu ve toplumdaki yerini sorgulayan her bireyi iç dünyalarına kapanmaya sürüklemiştir, bir yandan da şekillendirici toplum etkisine uyum

sağlama sürecini de beraberinde getirmiştir. Uyum sağlama çabası, bireyi yapmak istemeyeceği şeyleri gerçekleştirmeye zorlamış ve bunun sonucunda da bireyin kendisiyle çatışma yaşamasına neden olmuştur. Romanda Tarık başlangıçta çevresinde gelişen, diğer toplum bireylerinin mücadele ettiği durumlara kafa yormaz. Ne toplumun değişim göstermesi ne de oluşan değişim ortamından ileride etkileneceğinin ayırında değildir. Zamanla, arkadaşlarının etkisiyle, hayatında oluşan değişimlere farkındalık geliştirir. Bu değişimlerin Tarık'a etkileri büyüktür. Tarık'ın hayatına kısıtlamalar ve zorluklar getiren ve onun hem düşünsel hem de duygusal açıdan değişimini oluşturan her durum önce onu iç çatışmaya sürüklemiştir.

Tarik'ın düşüncelerini sorgulaması ve bazı olaylar karşısında aldığı tepkilerin değişmesi, görüşlerini savunmak ya da dışa vurmak için vahşileşmesiyle ortaya çıkar. Tarık yasa dışı yollarla görüşlerini savunmaya yönelmiştir. Bu yasa dışı yollara yönelim onun, karşıt düşünceler besleyen bireylere düşman kesilmesine ve aslında temelde yeniden düzenlenmek istenen toplumu tam bir "iç savaş" ortamına sürüklemeye sonuçlanmıştır. Roman bu yönüyle dönem düşünce hareketlerine yönelik, bazı konularda, birtakım eleştirileri de içerir.

Tarik başlangıçta, düşünce hareketlerindeki taraflardan biri olmak istemez, kendisini ait hissetmediği bir toplumun hiçbir parçası için taraf olmayı düşünmez. Toplumsal durumlardan haberdar olduğu halde tarafsız kalma isteği de onu iç çatışmaya sürüklemiştir:

"Kantinde ani bir sessizlik oldu. Hoş olmayan, olağandışı bir sessizlik. Tarık kapıya doğru baktı; üç kişiydiler ellerindeki tespikleri çevire çevire masaları süzüyorlardı...eğilmeseydi nereden atıldığı belli olmayan şişe kafasını parçalayacaktı...neden Tarık bu saçma sapan olaya karışmıştı oysa ki olanlar hiç umrunda değildi." (Kavukçu, 165-166)

Bu olayın ardından hapishanede geçirdiği zaman ve sorgu sırasında insanlara yapılanlara şahit olan Tarık'ın kişiliğinde izler oluşmuş ve artık bu olaylara nötr bakmama kararı almıştır. Bu karar daha önce ait hissetmediği topluma bir aidiyet belirtisi olarak romanda görülür. Bunun üzerine gerçekleşen olaylardan yavaş yavaş daha fazla etkilenmeye başlayan Tarık kendisinin bir de bu olaylarda etkin bir rolle bulunmasını sorgulamaya başlamış ve yine bir iç çatışmaya sürüklenmiştir: *“Kendi elinle yaşamına son vermektense, seni buna zorlayanlara karşı savaşarak ölmek daha şerefli değil mi, diyor bir başka ses.”* (Kavukçu, 204) Yaşadığı iç çatışmalar onun kimlik oluşumunun bir parçası olarak romanda kendini gösterir. İlk kez kendisini bir topluluğa ait hissederek bir mücadele verme isteği duymuş kendini ait bulunduğu tarafta savaşarak gerek ölecek var olma ve bir toplumu yeniden var etme düşüncesini geliştirmiştir.

Romanın odak figürü olarak Tarık hem toplumun geçtiği yeni bir kimlik edinme çabasına hem de kendisine yeni biçimlenen toplumda bir kimlik edinme çabasına girmiştir. Toplumda yaşanan değişiklikler onun önce iç çatışmalar yaşamasına neden olsa da bu iç çatışmalar yeni kimliğinin doğumunun sancularından başka bir şey değildir.

B. 2. TOPLUMSAL HAREKETLERİN BİREYLERE ETKİSİ

Bir toplumda yaşanan toplumsal olaylar o toplumun bireylerini, hızla değiştirir. Bu değişim toplumsal değişimin bireylere yeni bir kimlik kazandırmasının bir yansıması olarak gözlemlenir. Romanda Tarık, kendi değişimiyle birlikte arkadaşlarının değişimini de gözlemlemiştir.

Arkadaşı değişen bir kişi arkadaşına karşı iki tavır sergileyebilir. Ya onun bu değişiminden dolayı mutsuzluğunu dile getirip, onunla ilişkisini kesecektir. Yada o yeni kişiliği ile onu kabul edecek ve kaçınılmaz bir şekilde arkadaşının bu yeni kişiliğinden etkilenecektir. Arkadaşının değişen kişiliğinden etkilenme durumu, bireyin davranışlarına ve normal

hayatına arkadaşının karışmasıyla ve bazı hareketleri karşısında bireyi uyarmaya başlamasıyla birlikte başlar ve toplumsal olaylar ile aynı doğrultuda yaptığı uyarılar bireyi bu iki faktörden dolayı kendini değiştirmeye, bir iç çatışmaya sürükler.

Cemil Kavukçu'nun "Suda Bulanık Oyunlar" adlı romanında Tarık karakteri gelişen toplumsal hareketler nedeniyle değişen arkadaşlarından etkilenmiştir. Romanda bu doğrudan Tarık'ın arkadaşı Ertan karakteriyle verilmiştir. Tarık'ın ortaokul arkadaşı olan önceleri çok sakin ve içine kapanık bir çocuk olan Ertan'ın tanıştığı kişiler aracılığıyla, zaman içinde toplumu için duyarlı bir birey haline gelmiş olması Tarık'ı etkilemiştir. Tarık kendisinin neden bu değişimi geçirmediğini sorgulamış ve bir süreliğine toplumuna bağlı, ait olan bir birey olmadığı düşüncesini savunmasına neden olmuştur. Bir süre sonra Tarık Ertan'ın kendisine toplumun içinde bulunduğu durum ve geleceği için anlattıklarını dinlemesi onu değiştirmiştir. Ertan'ın Tarık'a yaptığı işlerin basitliğinden dolayı kızması, o vatan için savaşırken Tarık'ın tek yaptığıının "okul" veya "kız peşinde koşma" olmasını söylemesi Tarık'ı zorlu yeni bir iç çatışmaya sokmuştur. İlk başta sadece bunları düşünür olsa da Ertan'ın karıştığı bir olaydan dolayı hapisaneye düşmesi sonucu Tarık kendini arkadaşı ve toplumuna karşı sorumlu hissetmiş ve düşüncelerini gözden geçirmiştir. Zaten iç çatışmalar hissederek yaşadığı aidiyetsizlik hissinden dolayı bir anlam arayan Tarık için Ertan'ın hapse atılması ateşi başlatan kıvılcım etkisi olmuş ve onu Ertan'ın davasına katılmaya itmiştir.

Tarik'ın değişen başka arkadaşlarından biri ise annesinin yanında gittiği zaman birahanesine uğradığı Numan'dır. Numanla beraber birahanesi de değişmiş ve içinde konuşulan konular toplum olmuştur. Toplumda bireylerin kendi dertlerinden çok toplum meselelerinden konuşmaları Tarık'ı derinden etkilemiştir. Tarık her şeyin değiştiği bir zamanda kendinin değişmediğini fark edince kendini değiştirmek ve değişen ortama kendini ait hissetmek

istemmiştir. Tarık birahane de yaşadığı günü ve o gün işittiği konuşmalardan yola çıkarak Ertan gibi aynı nedenlerden, dönem olaylarına katılmadan dolayı hapis haneye atıldığı gün ve sonrasında kendini sorgulamış ve eserin sonunda aldığı “savaşıp ölme” kararını almasında büyük bir rol oynamıştır.

Sonuç olarak, Tarık’ın toplumun değışiminden dolayı kendini değıştirme isteği onu yalnızlık ve aidiyetsizlik hissinden kurtarıp kimlik edinmesine katkı sağlamıştır. Bu sancılı iç çatışmalarla dolu bir süreç olmuştur.

SONUÇ

Cemil Kavukçu'nun "Suda Bulanık Oyunlar" romanı bir bireyin bir topluma kendisinin ait hissetmeyişiyle yaşamaya başladığı iç çatışmaları ve yaşanan iç çatışmaların bireysel ve toplumsal kaynaklarını sorgulamaya yönelik eleştirileri konu edinir. Romanın dikkate değer yanı, bireyin yaşadığı iç çatışmaların aslında 1980'ler Türkiye'sindeki toplumun ve bireyin yeni kimlik edinme çabalarının gelişmesi olduğuna yapılan vurgudur.

Romanın odak figürü Tarık, önce bireysel etmenler çevresinde kimliğini yaratmanın verdiği sancıları duyumsamıştır. Burada bir döngü vardır. Aile, karşı cinsle ilişki gibi temeller, önce onun topluma aidiyetsizliğini yaratır ve onu iç çatışmalarıyla boğulan bir bireye dönüştürür. Ardından da yaşadığı çatışmalar arkadaşlarının da etkisiyle bir kimlik bulma sürecinin doğmasına dönüşmüştür. Ait hissetmediği toplumun kimlik bulma çabaları olarak fark etmeye başladığı toplumsal olaylar, kendisinin de kimlik edinme sürecine katkı sağlayan en önemli odak olmuştur.

Romanın odak figürü Tarık'ı önce yaşadıkları iç çatışmaya sürüklemiş, ardından iç çatışmaya sürükleyen her etmen de bir kimlik kazanımını fark ediş olarak kendisine dönmüştür.

KAYNAKÇA

Kavukçu, Cemil. Suda Bulanık Oyunlar. İstanbul: Can Yayınları, 3. Basım: Şubat 2010.